

Redacteur ESB
 e.niesten@sdu.nl

Consuminderen

Het is weer december, de maand van Sinterklaas en Kerst, van een gezellig samenzijn met familie en vrienden, van veel cadeaus en uitbundige maaltijden, en dus ook een maand van extra uitgaven. Dit jaar lijken Sinterklaas en Kerst echter iets soberder te worden dan eerdere jaren. Uit een onderzoek van Deloitte blijkt dat de extra decemberuitgaven dit jaar bijna vier procent minder zullen zijn dan in 2006 (Deloitte, 2007). Ook blijkt uit dit onderzoek dat de uitgaven van de Nederlandse consument aan de decemberfeestdagen dit jaar ver achterblijven bij andere Europese landen. In Ierland bijvoorbeeld liggen de decemberuitgaven rond de veertienhonderd euro, en in Spanje rond de duizend euro, terwijl het gemiddelde in Nederland maar net boven de vierhonderd euro uitkomt.

Deloitte wijt de daling van de extra decemberuitgaven aan een opeenstapeling van negatieve berichten, waaronder de crisis op de huizenmarkt in de Verenigde Staten, en de toename van de rente en de prijzen van levensmiddelen in de Europese Unie. In Nederland wordt de daling van de decemberuitgaven nog eens extra beïnvloed door de stijgende prijzen van semi-publieke diensten, zoals de levering van energie en de zorgverzekeringen. De meeste Nederlanders hebben ten tijde van dit onderzoek, in oktober en november, een vervroegd kerstcadeau ontvangen van hun energieleverancier en hun zorgverzekeraar. In een brief van de energieleverancier staat te lezen dat het maandelijkse voorschot omhoog zal gaan, omdat de energieprijzen volgend jaar zullen gaan stijgen. De zorgverzekeraar deelt de consument mee dat de no-claimregeling vanaf volgend jaar wordt afgeschaft en dat hiervoor in de plaats een verplicht eigen risico gaat gelden. Wanneer er geen zorg gebruikt is, kan de consument dus geen 255 euro meer terugvorderen van de zorgverzekeraar. En de eerste honderdvijftig euro aan zorguitgaven moeten nu verplicht zelf betaald worden.

Deze twee semi-publieke sectoren, de energie- en zorgsector, zijn sinds een aantal jaren onderhevig aan de werking van de markt. De verwachting was dat de introductie van concurrentie in het voordeel van de consument zou werken en zou leiden tot een daling van de prijzen van de semi-publieke diensten. De recente prijsstijgingen in de twee sectoren leiden echter tot een daling van de koopkracht van de consument, zoals ook blijkt uit de afname van de extra uitgaven aan de decemberfeestdagen.

In de energie- en zorgmarkten moeten de energiebedrijven en zorgverzekeraars rekening blijven houden met het publiek belang. Twee voorbeelden van dit publiek belang zijn het verminderen van energieverbruik ter bescherming van het milieu, en zorgpreventie met als gevolg op termijn minder zorggebruik. De prijsstijgingen hebben, naast gevolgen voor de koopkracht, ook een invloed op deze publieke belangen en dus op de prikkel tot minder consumptie van de semi-publieke diensten. Terwijl de energiebedrijven de consumenten blijven aansporen tot minder energieconsumptie, ontnemen de recente prijsstijgingen in de zorgsector de stimulans tot minder zorgconsumptie. In de energiesector wordt de prikkel tot minder consumptie van energie behouden door het huidige betalingssysteem; wanneer er minder energie is verbruikt dan waarvoor is betaald als maandelijks voorschot, betalen de energiebedrijven aan de klant terug. In de zorgsector werd een vergelijkbare methode gebruikt; met de no-claimregeling kon achteraf een bedrag van 255 euro voor ongebruikte zorg worden teruggevorderd. De zorgverzekeraars gaven de consumenten dus tot voor kort een stimulans om minder zorg te consumeren. De afschaffing van deze no-claimregeling en de introductie van een eigen bijdrage van honderdvijftig euro brengen hier echter verandering in. De stimulans tot minder consumptie in de zorgsector wordt hierdoor ontnomen.

De daling van de koopkracht en het verdwijnen van de stimulans tot minder zorgconsumptie zijn beide niet in het belang van het publiek. Door de hogere uitgaven aan zorg en energie zal de consument minder te besteden hebben aan andere goederen, en doet men er goed aan de Kerst dit jaar iets soberder te houden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat 36 procent van de Nederlanders, volgens het onderzoek van Deloitte, liever contant geld als cadeau wenst te ontvangen tijdens de decemberfeestdagen.

LITERATUUR

Deloitte (2007) *Sinterklaas- en Kerstaankopen 2007*.
<http://www.deloitte.com/dtt/article/0,1002,cid%253D178926,00.html>